

Latvijas spēks – tās cilvēkos

„Politīkiem jājūt, ka tauta tos kontrolē”

EGILS KAZAKEVIČS

„Esmu diezgan tieša, un tas daudziem nepatīk, taču es neprotu aiz muguras *čūtnāt*, pasaku acis, ko domāju. Varbūt manas domas ne vienmēr ir pareizas un reizēm arī nevajadzētu teikt visu, ko domā, taču tāds ir mans raksturs.”

Ar šiem vārdiem sevi raksturo viena no biedrības „Melnais Piens” videointerviju cikla „Balto Matu stāsti” varonēm JEUŽENIJA ADAMOVIČA. Tiem, kuri pazīst Jeuzeniju un nonākuši ar viņu saskarsmē, droši vien šis raksturojums nav pārsteigums, jo, teju visu savu dzīvi būdama aktīva sabiedrības pārstāve, Jeuzenija ir pamanījusies iegūt gan domubiedrus, gan nelabvēļus. Darba mūžu viņa ir aizvadījusi vairākās iestādēs — valsts bankā, ieņēmumu dienestā, Madonas slimnīcā un pašvaldībā. Bijusi arī Latvijas Tautas frontes biedre, piedaloties LTF aktivitātēs, kā arī, būdama tautas deputāte, bija to vairāk nekā 8000 cilvēku vidū, kas 1990. gada 21. aprīlī Rīgā, „Daugavas” stadionā, rīkotajā Vislatvijas tautas deputātu sapulcē nobalsoja par nacionālās neatkarības deklarācijas projektu. Jeuzenija tika ievēlota arī iepriekšējā Madonas novada pašvaldības domes sasaukumā, kā arī vada Madonas pilsētas iedzīvotāju interešu aizstāvības biedrību, kuras redzamākā aktivitāte bija iestāšanās par Madonas slimnīcas pastāvēšanu.

Jācinās ar vienaldzību sabiedrībā

Arī videointervijā Jeuzenija nemēģina izpušķot savu sakāmo un

Jeuzenija Adamoviča.

Foto no biedrības „Melnais Piens” arhīva

nebaidās paust viedokli par to, kā viņa šobrīd redz sabiedriski politiskos procesus valstī.

— Mana ticība Latvijas valstij nav mazinājusies, taču ir daudzas lietas, kurām es nevaru piekrist. Šobrīd valda pārāk daudz egoisma un nesaskaņu paaudzū starpā. Cilvēkiem patīk žēloties, taču kopumā valda vienaldzība. Ar šādu nostāju ir grūti kaut ko mainīt uz labu. Cilvēki man dažkārt vaicā — par ko viņi Madonas novada domes sēdēs tur spriež? Sēdes ir atklātas, nu aizej, paklausies pats, tad gan redzēsi, gan dzirdēsi, taču diemžēl cilvēki ir pasīvi un viņus maz kas interesē. Avīzes neabonē un nelasa, ziņām līdzī neseko. Es bieži vien brīnos — kā tu vari dzīvot, neko

nezinot par savu pilsētu, novadu? Līdzīgi ir arī valsts līmenī. Iedzīvotāji ir aktīvi sociālajos tīklos, taču bieži vien ar to viss aprobežojas. Nepieciešama konkrēta rīcība, lai tie, kuri šobrīd atrodas pie varas un nedomā par valsti, justu, ka sabiedrība viņus kontrolē un ir gatava uz rīcību. Taču mēs bieži vien tikai pasūdzamies sociālajos tīklos un viss. No otras puses, tie ir arī labs rīks, ko var izmantot. Piemēram, atzinīgi vērtēju portāla *manabalss.lv* aktivitātes, kas ļauj cilvēku iniciatīvām nokļūt politiķu redzeslokā, — skaidro Jeuzenija Adamoviča.

Padomju mantojums

Daļēji problēmu Jeuzenija saskata tajā, ka Latvija nav spējusi

pilnībā atbrīvoties no padomju mantojuma sliktākās daļas, proti, vecajiem nomenklatūras darboņiem, kuri turpina noteikt dienas kārtību valstī.

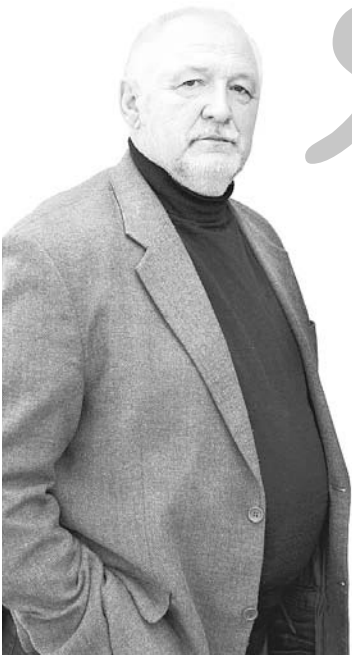
— Dažkārt nodomāju — kā Latvija vēl noturas un nav pazudusi, pie varas esot cilvēkiem, kuri mūsu valsti velk kur nu kurais. Jā, ir jomas, kurās cilvēki no sirds cīnās, lai nosargātu latviskumu un mūsu tautas identitāti, taču ir grūti to izdarīt, ja apkārt valda varaskāre un naudaskāre. Tas liecina, ka mūsu valstī neiet to ceļu, kuru vajadzētu iet, jo daudzviet pie varas ir vecie komunisti. Ir tā dēvētie istie komunisti, kuri laika gaitā savu pārliecību nemaina, taču ir arī tie, kas pieraduši pie varas un, būdami

apveltīti ar labiem kontaktiem un oratora spējām, spēj izstīties un noturēties pie varas, arī režīmiem mainoties. Jaunie pie varas netiek, bet, ja kāds mēģina, tam ātri vien nolaižas rokas, jo viņiem pietrūkst drosmes gāzt *vecos*, kas, ciešām saītmē saistīti, turas pie varas. Valstij tas noteikti nenāk par labu. Mēs par to spriežam, raugoties no malas, taču kā viņi paši neredz un nejut, ka valsts neatstās pareizā virzienā? — savu viedokli pauž Jeuzenija Adamoviča, piebilstot, ka nereti arī tos, kuri cenšas kaut ko mainīt un būt neatkarīgi, labi *ieefflotā sistēma* bieži vien ievēl sevī un ļaunā.

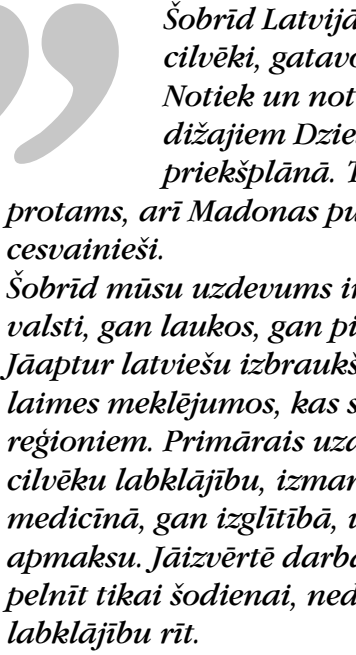
Par spūti tam, ka ne viss mūsu valstī ir kārtībā, Jeuzenija saglabā ticību mūsu spējām pārvarēt ikvienas grūtības.

— Mans vēlējums ir, lai Latvija un latvieši būtu mūžīgi. Lai mūsu jauniešos būtu spēcīgāka savas valsts apziņa, kas ļautu uzturēt un saglabāt latviskumu. Mani uztrauc tas, cik viegli daudzi pamet šo valsti, aizmirst tās valodu un tradīcijas. Tas noteikti ir mīnuss, un ļoti vēlētos to vērst uz labu, tādēļ aicinu jaunajā paaudzē stiprināt apziņu, ka Latvija ir mūsu tautas vienīgā vieta, kur varam sevi pilnībā realizēt, — novēl Jeuzenija Adamoviča.

Biedrības „Melnais Piens” projekts „Balto Matu stāsti” tapis ar Latvijas Republikas Kultūras ministrijas un Valmieras novada fonda atbalstu, sadarbojoties radošā darbinīcu centra *MCity* dalībniekiem un Madonas Valsts ģimnāzijas mediju klases skolēniem. Gūt vairāk informācijas par projektu, kā arī noskaities visas videointervijas iespējams *www.facebook.com/baltiemat*. ■

Valdis Kaprālis, Cesvaines pašvaldības vadītājs no 1985. līdz 1999. gadam

Valdis Kaprālis, Cesvaines pašvaldības vadītājs no 1985. līdz 1999. gadam

Apgleznos vēsturiskās skolas ēkas logus

ŽEŅA KOZLOVA

Aicinājums līdz Latvijas simtgadei apgleznot vēsturiskās Laudonas vidusskolas ēkas logus laudoņiešos uzcērt raišaija interesi un arī diskusijas.

Daļa to uzņēma ar entuziasmu un ticību, ka, apgleznojot logus un padarot ēku kaut nedaudz pievilcīgāku, varētu ne tikai saglabāt vēsturisko ēku, bet arī pavērt ceļu tās atdzimšanai un jaunam pielietojumam, savukārt citi — ar lielām šaubām, vai 40 gadu pēc tam, kad skola stāvējusi tukša un neizmantojama, tas vispār ir iespējams. Turklāt tā nav pašvaldības ipašums.

Ļaudonas pagasta kultūras nama vadītāja Signe Pruskeviča atklāj, ka šīs idejas autori ir Ļaudonas vidusskolas 1984. gada absolventi, bet sākotnēji domu par vecās skolas ēkas logu apgleznošanu izloļojusi Baiba Krama, kam šī ideja radās, domājot par to, ko katrs var dot, sagaidot Latvijas simtgadi. Viņa atzīmējusi par dzimto vietu, veco skolu, kurā, tāpat kā daudzi citi ļaudoniēši, sākusī skolas gaitas. Šī tēma tiks izmantota ēkas 2. stāva logos (koka galotnes un attiecīgas debespuses noskaņas), un debespūs motīvs turpināsies arī mansarda logos.

— Tā ir ļoti laba skolas absolventu iniciatīva. Šī akcija varētu noslēgties līdz pagasta svētkiem, savukārt vasarā jāveic nepieciešamie priekšdarbi. Esam apzinājuši ļaudoniēšu un produkti, kuri dārgāki nekā Anglijā. Jā, laukos ir naturālā saimniecība, bet kaut kā ir iegājies, ka pārsvarā “savu” neēdam, kaut gan, kad radi nāvušis izlasīju internetā rakstu par aitas vilnas veselīgo iedarbību. Pirmo vilnu izmazgāju ar rokām, saliku spilvendrānā, un gulējām uz šiem spilveniem, kas izradījās veselīgāki, nekā biju lasījus. Vismaz manām problēmām palīdzēja. Pēc tam domāju, ka neesmu skopa, varu padalīties, — interesants ir Lienes stāsts par biznesa idejas aizsākumu. Pagājušā gada 15. jūnijā Ļaudo-

Ļaudonas vidusskola pagājušā gadsimta septiņdesmitajos gados.

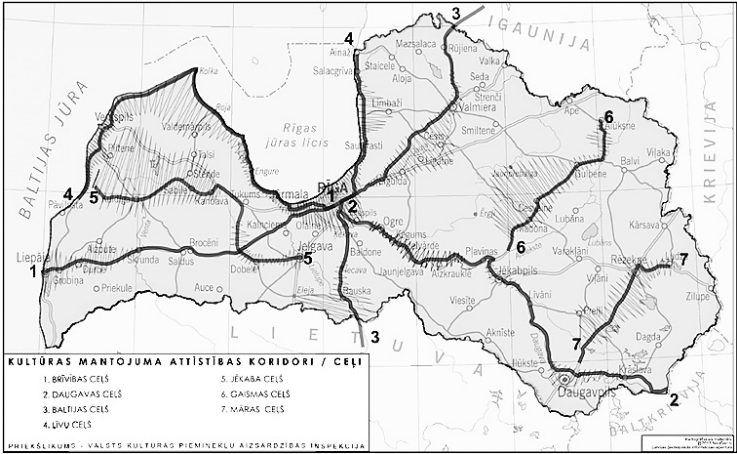
Foto no personiskā arhīva

UZZIŅAI.

Ļaudonas skolu vēsture sākusies 17. gadsimta astoņdesmitajos gados. 1870. gadā tiek uzcelta draudzes skola pareizticīgo bērniem, bet sešus gadus vēlāk sāk darboties pagasta skola. 1924. gadā ar sabiedrības līdzekļiem tiek uzcelta 2,5 stāvu ēka. Tajā atver divgadīgo lauksaimniecības skolu, kurai plānu gatavojis Indriķis Blakenburgs kopā ar citu arhitektu Jāni Orleānu. Savukārt 1944. gadā uz lauksaimniecības skolas bāzes tiek atvērta nepilnā vidusskola, bet 1950. gadā — pilnā vidusskola. 1977. gada 1. septembrī Ļaudonas vidusskola sāk darbu jaunuzceltajā skolas ēkā, kur šajā statusā tā darbojas joprojām. 2012. gadā Ļaudonas vidusskolai tiek piešķirts dzejnieka Andreja Eglīša vārds.

sliniekus. Logu apgleznošanā varēs piedalīties visi interesenti — gan katrs individuāli, gan klase kopā, gan visa ģimene, — akcentē Signe Pruskeviča. Bijušo Ļaudonas vidusskolas absolventu iniciatīvu pozitīvi vērtē arī

Gaismas ceļš vijas cauri Cesvainei

Gaismas ceļš, kas vijas arī caur Madonu un Cesvaini kā tūristus piesaistošs maršruts, devis arī paliekošu vērtību — projekta ietvaros tiek atjaunoti septiņi valsts nozīmes kultūras mantojuma objekti, tai skaitā Cesvaines pils.

Foto no celotajs.lv arhīva

LAURA KOVTUNA

Latvijas valsts simtgades programmas ietvaros ieviedoti septiņi valstiskuma veidošanās ceļi kā tūrisma maršruti, tai skaitā Gaismas ceļš, kas vijas cauri Ziemeļaurumvidzemei, arī Cesvainei un Madonai. Būtiski, ka izveidotais maršruts ne vien piesaista tūristus no jauna ieraudzīt Latviju un tās būtiskākos vēstures pagrieziena punktus, kas veidojuši valsti, bet arī ar to ir saistīts projekts „Gaismas ceļš cauri gadsimtiem”. Projekta mērķis — atjaunot un atstīt septiņus valsts nozīmes kultūras mantojuma objektus, kuru vidū ir arī Cesvaines pils Cesvaines novadā.

Kā pastāsta Cesvaines novada pašvaldības projektu vadītāja Iveta Raimo, pirms vairāk nekā 15 gadiem ugunsgrēkā cietusi Cesvaines pils regulāri pa daļām tiek atjaunota, pieasīstot dažādu projektu finansējumu un ziedojumus, tomēr projekts „Gaismas ceļš cauri gadsimtiem” sniedz līdz šim lielāko finansiālo atbalstu — vairāk nekā miljons eiro — pils atjaunošanas darbiem. Projektā plānots atjaunot Cesvaines pils centrālās daļas jumtu, nodrošinot pilnvērtīgu pils telpu izmantošanu, kā arī ierīkot ekspozīciju par pils atdzimšanu (Cesvaines pils stalloš) un laikmetīgās mākslas izstādi „Šķiedru māksla”.

Iveta Raimo arī uzsver, ka projektā piedalās četri sadarības novadi — Alūksnes, Smiltenes, Gulbenes un Cesvaines. Līdz ar Cesvaines pili, kas šo novadu vidū ir lielākais objekts, paredzēts atjaunot arī Alūksnes pilsdrupu Dienvidu torni, Paviljonu-rotundu, Mauzoleju; Alūksnes stacijas bagāžas šķūni Alūksnes novadā; Stāmerienas pili Gulbenes novadā; Smiltenes evaņģēliski luterisko baznīcu Smiltenes novadā. Tādējādi tiks saglabāta objektu kultūrvēsturiskā

vērtība, izmantojot to sociālekonomisko potenciālu, piedāvājot jaunus un inovatīvus pakalpojumus to pilnvērtīgai funkcionēšanai. Tās veicinās vietējās kopienas konkurētspēju, reģiona ekonomisko attīstību, piesaistīs tūristus, radīs interesi par vēsturi, lepnumu par vietējo kultūru un tradīcijām. — Projektam noslēdzoties, tas būs kā vienots maršruts pa šiem novadiem, ko tūristiem izbraukt; šo ievēribas cienīgu objektu atjaunošana ļaus tiem atklāties pilnībā un tos izbaudīt, — vērtē Iveta Raimo.

Lai gan sākotnēji bija cerēts Cesvaines jumta rekonstrukcijas darbus pabeigt līdz Latvijas simtajai gadadiņai, šobrīd izskatās, ka darbi ievilksies arī nākamajā gadā. Tas tādēļ, ka jumta konstrukcijas ugunsgrēkā bija ļoti cietušās, tas pa gabalīgiem vien bija jādemontē, jānostiprina un jānomaina. Jaunajām metāla konstrukcijām javis nepieciešams arī sagaidīt ekspertīzi, atklāj projektu vadītāja, bet nupat jau pārsēgumi būs pabeigti, pēc tam sāksies jumta konstrukciju uzstādīšana.

Līdz ar to šobrīd Cesvaines pils apmeklētājiem slēgta līdz pat šā gada beigām, bet to var apskatīt no ārpusēs, izstaigāt pils parku, blakus daļas jumtu, nodrošinot pilnvērtīgu pils telpu izmantošanu, kā arī ierīkot ekspozīciju par pils atdzimšanu (Cesvaines pils stalloš) un laikmetīgās mākslas izstādi „Šķiedru māksla”. Iveta Raimo arī uzsver, ka projektā piedalās četri sadarības novadi — Alūksnes, Smiltenes, Gulbenes un Cesvaines. Līdz ar Cesvaines pili, kas šo novadu vidū ir lielākais objekts, paredzēts atjaunot arī Alūksnes pilsdrupu Dienvidu torni, Paviljonu-rotundu, Mauzoleju; Alūksnes stacijas bagāžas šķūni Alūksnes novadā; Stāmerienas pili Gulbenes novadā; Smiltenes evaņģēliski luterisko baznīcu Smiltenes novadā. Tādējādi tiks saglabāta objektu kultūrvēsturiskā

Fragments no Jāņa Simonsa Madonas mākslas skolas audzēknes ANETES TROPAS zīmējuma „Mana vasara”

Atgriezties, lai uzsāktu kaut ko savu

IVETA ŠMUGĀ

Liene Cera-Kronberga Anglijā ir nostrādājusi septiņus gadus, tomēr nav palikusi tur dzīvot — atgrieziesies Latvijā. Nu jau būs četri gadi, kopš viņa kopā ar ģimeni saimnieko laukos, mēģina būt savā zemē saimniece, kā arī vada savu uzņēmumu — SIA “Zelta Sproga”.

Liene atklāj — domas, ka varētu palikt ārzemēs dzīvot pavisam, nekad nav bijis. Bērni savulaik teica, ka nekad nebrauks vecākiem līdzī uz Angliju un tur nemācīsies (vecākais dēls tagad tur strādā). Ja bērni paliek Latvijā, tad vilkme uz Latviju un mājām ir ļoti liela.

— Tā nopelnītā nauda nekad nevar atvērt ģimeni, bērnu, vecākus, kaut gan varu teikt kā Freda dziesmā “Man visi radi dzīvo ārzemēs”. Tikai viena māsiņa ir palikusi Latvijā, pārējas māsiņas, brālēni ir prom kur un kurais — Anglijā, Vācijā. Brālīs ar ģimeni dzīvo Anglijā astoto gadu, — stāsta Liene.

Vaicāta, kāpēc savulaik pieņēma lēmumu doties strādāt uz ārzemēm, viņa atceras: — Kā jau daudziem — bija jātmaksā kredīts. Tas bija 2007. gadā, sākas ekonomiskā krīze, vispirms *piegrieza* algu, tad pēc manis vairs nebija vajadzības — paliku bez darba. Tika piedāvātas “kredīta brīvdienu”, bet bija jāmeklē, kur nopelnīt naudu. Atradu darbu ārzemēs — augkopībā. Divus gadus nostrādāju

Liene Cera-Kronberga: — Nekur nav tik skaistas dabas kā Latvijā.

AGRA VECKALNIŅA foto

siltumnīcās pie tomātiem, pēc tam — uz lauka, kā arī pakojot ceahā dārzeņus, izvadājot tos pa veikaljiem. Manos pienākumus ietilpa arī aizvest strādnieces uz darbu. Sezona bija daudz darāmā, dažreiz strādājām no pulksten 7 rītā līdz 23.30 vakarā, kad bija jāsalasa tomāti, lai nogādātu uz kuģa. Strādāju Ģērnsijā, un tur ir likums, ka iebraucēji ilgāk par deviņiem mēnešiem nevar uzturēties. Pirmajā tūrē nostrādāju pusgadu, vairs nebija sezonas darbi, saimnieks man zvanija un aicināja atgriezties. Pēc diviem gadiem uz ārzemēm devās arī vīrs, jo darbā Latvijā necik daudz nevarēja nopelnīt.

Liene ir dzimusi Valmierā un tur uzaugusi, arī ieprecējusies. Tā kā mamma ir no Ļaudonas, Liene Cera-Kronberga tomēr pieņēma lēmumu sākt saimniekot laukos — Ļaudonas pagastā.

— 2013. gadā atbraukuši, pavarši nopirkām pirmās 11 aitas. Taču atstājām omi ar bērniem, *uzkrāvām* vēl aitas un atkal aizbraucām darbā uz deviņiem mēnešiem, — Liene ir pateicīga mammai par lielo atbalstu, kas bija jāsalasa tomāti, lai nogādātu uz kuģa. Strādāju Ģērnsijā, un tur ir likums, ka iebraucēji ilgāk par deviņiem mēnešiem nevar uzturēties. Pirmajā tūrē nostrādāju pusgadu, vairs nebija sezonas darbi, saimnieks man zvanija un aicināja atgriezties. Pēc diviem gadiem uz ārzemēm devās arī vīrs, jo darbā Latvijā necik daudz nevarēja nopelnīt.

mazo biznesu izvēlēties? Līdz tam to nevarēju iedomāties. Taču, tā kā bija aitas, vajadzēja saprast, kur likt vilnu, jo gaļas realizācija atrisinājās, sadarbojoties ar uzņēmumu “Sid-rabjērs”. Bija žēl labu mantu mest prom. Pluss bija tas, ka, strādājot ārzemēs, ir *gūtas traumas*, kā jau visiem — arī domāšanā. Tur bija maza saimniecība, un redzējām, kā tā tiek vadīta. Zīmīgi, ka pāri ceļam, kur atradās pakotava, strādāja cits saimnieks un turēja aitas. Skatoties, kā viņš darbojas, arī pati nodomāju, ka vēlētos ko līdzīgu, jo mājās jau bija 11 aitas, arī 29 ha zemes. Mammai kādreiz bija saimniecība, “Kalnāju Āriņos” vajadzēja visu sākt no jauna. Vispirms — aitkopība, bet tūri hobjija līmenī, tagad gan — ganāmpulkā ir ap 80 dzīvnieku. Piemājas saimniecībā mammai bija viens T-25 traktors, ar ko sākt strādāt. Uzrakstīju projektu, piešķīra ES fonda finansējumu, iegādājāmie traktor, nepieciešamos agregātus. Divus gadus vilna mētājās, un tad neviļus izlasīju internetā rakstu par aitas vilnas veselīgo iedarbību. Pirmo vilnu izmazgāju ar rokām, saliku spilvendrānā, un gulējām uz šiem spilveniem, kas izradījās veselīgāki, nekā biju lasījus. Vismaz manām problēmām palīdzēja. Pēc tam domāju, ka neesmu skopa, varu padalīties, — interesants ir Lienes stāsts par biznesa idejas aizsākumu.

Pagājušā gada 15. jūnijā Ļaudo-